

Särskild moderskapspenning

Innehåll

- Syftet med särskild moderskapspenning
- Lagstiftning
- Företagshälsovårdens uppgifter
- Faktorer som medför risk för moderns eller fostrets hälsa
- Exempel på exponeringar
- Allmänna förutsättningar och ansökan
- Läkarutlåtande
- Exempel på arbetsområden och yrken
- Statistik
- Rådgivningstjänster och informationskällor

Syftet med särskild moderskapspenning

- Syftet med särskild moderskapspenning är att trygga försörjningen och ersätta inkomstbortfall för en gravid kvinna som tvingas sluta arbeta på grund av att ett **kemiskt ämne, strålning, en smittsam sjukdom** eller någon annan motsvarande omständighet som hänför sig till hennes arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden **äventyrar hennes eller fostrets hälsa.**

Väsentlig lagstiftning om särskild moderskapspenning

Författningar som gäller särskild moderskapspenning:

- Sjukförsäkringslagen 1224/2004
- Statsrådets förordning om verkställighet av sjukförsäkringslagen 1335/2004

Annan relevant lagstiftning:

- Arbetsavtalslagen 55/2001
- Arbetarskyddslagen 738/2002
- Statsrådets förordning om agens och andra faktorer i arbetet som medför risker för den reproduktiva hälsan och om avvärjande av risker (603/2015)

Sjukförsäkringslagen och förordningen

- **Sjukförsäkringslagen** (1224/2004) 9 kap. 4 §:

En gravid kvinna som är i förvärvsarbete eller i eget arbete har rätt till särskild moderskapspenning om ett kemiskt ämne, strålning, en smittsam sjukdom eller någon annan motsvarande omständighet som hänför sig till hennes arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden äventyrar hennes eller fostrets hälsa.

Genom förordning av statsrådet anges när det kan bedömas att den försäkrades arbetsuppgifter eller förhållandena på arbetsplatsen äventyrar den försäkrades eller fostrets hälsa i ovan nämnda situationer.

- De riskfaktorer som ger rätt till särskild moderskapspenning anges i 1 § i statsrådets förordning om verkställighet av sjukförsäkringslagen (1335/2004).

Arbetsgivarens arbetarskyddsrelaterade skyldigheter

1/2

- **Arbetsavtalslagen**

- 2 kap. 3 §

Arbetsgivaren ska sörja för arbetarskyddet i syfte att skydda arbetstagarna mot olycksfall och hälsorisker enligt vad som bestäms i arbetarskyddslagen.

Om en gravid arbetstagares arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden äventyrar hennes eller fostrets hälsa och riskfaktorn inte kan elimineras i arbetet eller arbetsförhållandena, ska arbetsgivaren sträva efter att för graviditetstiden flytta arbetstagaren till andra uppgifter som är lämpliga med beaktande av hennes arbetsförmåga och yrkesskicklighet.

- 4 kap. 1 §

En arbetstagare har rätt till ledighet från arbetet under en sådan moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningsperiod som avses i sjukförsäkringslagen.

- **Arbetarskyddslagen**

- 10 §: Vid bedömningen av riskfaktorer som beror på arbetsförhållandena ska arbetsgivaren beakta eventuell fara för den reproduktiva hälsan.
- 11 §: Om arbetet eller arbetsförhållandena kan medför särskild fara för en gravid arbetstagare eller fostret och riskfaktorn inte kan elimineras, ska arbetsgivaren sträva efter att för graviditetstiden flytta arbetstagaren till andra arbetsuppgifter som lämpar sig för henne.

Företagshälsovårdens uppgifter

- Bedömer i samband med planeringen av arbetsförhållandena och arbetsplatsutredningen vilka faktorer som medför fara för gravida kvinnor eller foster
- Identifierar skadliga exponeringar och arbetsuppgifter och utreder mängden exponering (vid behov arbetshygieniska mätningar, biologiska exponeringsmätningar)
- Gör en riskbedömning på basis av medicinsk information samt exponeringens intensitet, frekvens och verkningstid
- Informerar arbetsgivaren och arbetstagarna om risken, lägger fram förslag om avlägsnande av risken eller skydd mot den
- Bedömer behovet av särskild moderskapsledighet
- Ger utlåtande för ansökan om särskild moderskapspenning

Faktorer som medför risk för moderns eller fostrets hälsa

1/4

- Riskfaktorerna definieras i statsrådets förordning om verkställighet av sjukförsäkringslagen.
- **Kemiska ämnen**
 - Anestesigaser
 - Bly eller blyföreningar
 - Kvicksilver eller kvicksilverföreningar
 - Cytostatika
 - Kolmonoxid
 - Bekämpningsmedel som har bedömts vara farliga för moderns eller fostrets hälsa
 - Organiska lösningsmedel som har bedömts vara farliga för moderns eller fostrets hälsa
 - Ämnen som har klassificerats som reproduktionsstörande, cancerframkallande eller mutagena och är försedda med en varningspåskrift (R-/H-fras) (se närmare dia 10).
 - Tobaksrök i omgivningen

Faktorer som medför risk för moderns eller fostrets hälsa

2/4

- Faroangivelser för reproduktionsstörande, cancerframkallande eller mutagena ämnen
- I och med REACH-förordningen är ämnen som tidigare var försedda med R-fraser från och med 1.12.2010 försedda med H-fraser.
 - H340 (R46) kan orsaka genetiska defekter
 - H341 (R68) misstänks kunna orsaka genetiska defekter
 - H350 (R45, R49) kan orsaka cancer
 - H351 (R40) misstänks kunna orsaka cancer
 - H360 (R61) kan skada fertiliteten eller det ofödda barnet
 - H361 (R63) misstänks kunna skada fertiliteten eller det ofödda barnet

Faktorer som medför risk för moderns eller fostrets hälsa

3/4

- Joniserande **strålning**, radionuklider
- **Smittsamma sjukdomar**
 - toxoplasmos
 - listerios
 - röda hund
 - herpes
 - vattkoppor
 - femte sjukan
 - hepatit B och C
 - cytomegalovirusinfektion
 - HIV-infektion
 - andra med dessa jämförbara sjukdomar

Faktorer som medför risk för moderns eller fostrets hälsa

4/4

Övriga faktorer

- Underjordiskt gruvarbete
- Arbete i tryckreglerade utrymmen
- Undervattensdykning

Arbetsrelaterade faktorer som **inte** ger rätt till särskild moderskapspenning

- T.ex. följande räknas inte som riskfaktorer enligt statsrådets förordning:
 - fysiskt tungt arbete, olycksrisk eller hot om våld
 - buller eller vibration
 - oregelbunden arbetstid eller nattarbete
 - besvärlig arbetsställning

- Exponering: **Kolmonoxid, dvs. kolos**
- Exponering: järn- och stål gjuterier, svetsningsarbete, rökerier och rum där det förekommer avgaser från förbränningsmotorer (lager, bilverkstäder)
- Exponeringsbedömning:
 - exponering som pågår hela arbetsdagen får under graviditeten inte överstiga 9 ppm (10 mg/m³)
 - koncentrationen av kolmonoxidhemoglobin får inte överstiga 0,020 vid exponering för kolmonoxid, 0,015 vid exponering för diklormetan
- Särskild moderskapspenning: den som arbetar i små slutna utrymmen kan ha rätt till särskild moderskapspenning

- **Exponering: Organiskt lösningsmedel**
- Exponering: målnings- och lackningsarbeten, målarfärgsborttagning, biltvättning med organiskt lösningsmedel, kemisk tvätt, limningsarbete inom sko- och snickeriindustrin, arbete med armerad plast, sidentryck, vaxning av golv
- Exponering för **lösningsmedel som är eller kan vara skadliga för fostret** ska undvikas under graviditeten
 - Särskild moderskapspenning: beviljas
- Exponering för **lösningsmedel som är eller kan vara cancerframkallande** ska undvikas under graviditeten
 - t.ex. bensen, trikloretylen, tetrakloretylen, kloroform, diklormetan, koltetraklorid, 1,1,2,2-tetrakloretan
 - Särskild moderskapspenning: beviljas
- **Övriga lösningsmedel:** obetydlig exponering, om koncentrationen
 - i arbetsluften <10 % av den koncentration som befunnits skadlig (HTP)
 - i biologiska prover < 10 % av referensgränsen för exponerade
 - Särskild moderskapspenning: bedöms utifrån beskrivningen av arbetsförhållandena

- Exponering: **Toluen**
- Exponering: sidentryck, sprutmålning av metall, limning av gummi
- Exponeringsbedömning:
 - koncentrationen i luften (8h) får inte överstiga 2,6 ppm (10 mg/m³)
 - koncentrationen av toluen i blodet inte över gränsvärdet 50 nmol/l
 - arbete som innebär tydlig exponering för toluen lämpar sig inte för gravida
- Särskild moderskapspenning: bedöms utifrån exponeringen

Tobaksrök i omgivningen

- Exponering: **tobaksrök**
- Exponering: fångvård, hemservice, mentalvårds- och rusmedelsarbete, internationell fartygstrafik
- Särskild moderskapspenning: kan beviljas om tobaksrök inte kan undvikas genom arbetsarrangemang

Strålning

- **Exponering:** Kosmisk strålning
- Exponering: flygpersonal
- Exponeringsbedömning: Den högsta tillåtna dosen kosmisk strålning för gravida är 1 mS (milliSievert). Den överskrids i genomsnitt vid 16–20 graviditetsveckor vid flygning på över 8 km höjd.
- Särskild moderskapspenning:
 - flygpersonalen flyttas enligt allmän praxis till marktjänsten under den 16 graviditetsveckan
 - kan beviljas om marktjänst inte går att ordna (t.ex. bemanningsföretag och små företag).

Smittsamma sjukdomar

1/3

- Exponering: **Toxoplasmos**
- Exponering: arbete som innefattar vård av sjuka djur eller kontakt med djur som exponerar för toxoplasma (blodiga ingrepp på stora nyttodjur, t.ex. assistans vid förlossning).
- Exponeringsbedömning:
 - undersökning av antikroppar:
 - seronegativ: riskfyllda arbeten ska undvikas
 - seropositiv: inga begränsningar
- Särskild moderskapspenning: kan beviljas om modern är seronegativ och riskfaktorer inte kan undvikas.

Smittsamma sjukdomar

2/3

- Exponering: **HI-virus och hepatit**
- Exponering: vårdpersonal, ambulansförare, polis, fångvaktare
- Skydd mot exponering:
 - hepatitvaccin för anställda inom riskyrken
 - för att förebygga exponering är det viktigt att man föregriper situationer, arbetar på rätt sätt och skyddar sig
- Särskild moderskapspenning: beviljas i regel inte

Smittsamma sjukdomar

3/3

- Exponering: **Femte sjukan**
- Exponering: lärare, dagvårds- och barnavdelningspersonal
- Exponeringsbedömning:
 - undersökning av antikroppar:
 - seronegativ (och medan man väntar på resultat): rekommenderas att den gravida flyttas till ett daghem där ingen epidemi förekommer
=> frånvaro för viss tid räcker ofta, infektionsläkare rekommenderar ca 2 mån. räknat från de sista uppvisade symtomen
 - seropositiv: inga begränsningar
- Särskild moderskapspenning: kan beviljas om modern inte kan flyttas till ett daghem där exponering inte förekommer

Allmänna villkor för särskild moderskapspenning 1/3

- **Grundvillkoret är alltid att riskfaktorn inte kan elimineras i arbetsförhållandena och att arbetstagaren inte kan flyttas till andra uppgifter där exponering inte förekommer.**
- **Arbetsarrangemang kommer alltid i första hand.**
- Särskild moderskapspenning kan beviljas endast om den enda möjlighet som återstår efter att andra åtgärder vidtagits är arbete i förhållanden som innebär exponering för faktorer som är skadliga för modern eller fostret.

Allmänna villkor för särskild moderskapspenning 2/3

- Den sökande ska ha ett gällande anställningsförhållande.
- Företagare har rätt till förmånen under samma villkor som arbetstagare.
- Den sökande ska vara arbetsför.
- Den som är frånvarande från arbetet av annan orsak har inte rätt till särskild moderskapspenning (t.ex. semester eller sjukledighet)

Allmänna villkor för särskild moderskapspenning 3/3

- Kan betalas ut tills moderskapspenningsperioden börjar.
- Förkortar inte den egentliga moderskaps- och föräldrapenningensperioden.
- Kan betalas ut även för enskilda dagar.
- Kan betalas ut till arbetsgivaren, om denne betalar ut lön under den särskilda moderskapsledigheten.
- Rätten till särskild moderskapspenning upphör om arbetsförhållandena kan göras säkra eller anställningen upphör.
- Rätten till särskild moderskapspenning upphör också om personen börjar arbeta med andra uppgifter och ingen exponering längre förekommer.

Beloppet av den särskilda moderskapspenningen

- I regel bestäms beloppet av den särskilda moderskapspenningen på basis av den sökandes arbetsinkomst under samma villkor som sjukdagpenningen och andra föräldradagpenningar.
- Mer information om beloppet på FPA:s webbplats (<http://www.fpa.fi/barnfamiljer>).

- Ansökan om särskild moderskapspenning görs när behovet av särskild moderskapsledighet har konstaterats, eller retroaktivt inom 4 mån. från början av perioden för särskild moderskapspenning.
- Ansökan kan göras via FPA:s e-tjänst www.fpa.fi/etjanst.
- Ansökan kan också göras på blanketten Ansökan om föräldraförmåner till mödrar (SV9r) som fås från FPA eller arbetsplatskassan.

- Till ansökan bifogas:
 - Utredning om graviditeten genom intyg från läkare eller hälsovårdscentralen (SV 75r eller SV 97r)
 - Företagshälsovårdsläkarens utlåtande om faktorer i arbetet eller arbetsförhållandena som medför risker för fostrets utveckling och för graviditeten (SV 97r)
 - Blankett SV 97r kan skrivas ut på adressen Terveysportti.fi > Lomakkeet (<http://www.terveysportti.fi/dtk/loma/koti>)
 - Besked om arbetsförhållanden och arbetsfrånvaro (SV96r), fylls i av arbetsgivaren.
 - Anmälan om lön från arbetsgivare (Y17r), om arbetsgivaren betalar ut lön under den särskilda moderskapsledigheten.
 - Vid behov den sökandes egen beskrivning av arbetet

Läkarutlåtande om behovet av särskild moderskapsledighet

Blankett SV97r

Läkarutlåtande Behov av särskild moderskapsledighet

1 PERSON-UPPGIFTER

Personbeteckning	Förnamn och efternamn
<input type="text"/>	<input type="text"/>
Yrke och nuvarande arbete	

Arbetsgivare

2 RISK FÖR MODERNIS OCH/ELLER FOSTRETS HÄLSA

Det förekommer faktorer som äventyrar arbetstagarens eller fostrets hälsa i arbetsuppgifterna eller arbetsförhållandena. Riskfaktorena finns angivna i 1 kap. 1 § i statsrådets förordning (1335/2004).

Kemiskt ämne

☐ anestesigaser	☐ organiska lösningar	☐ cancerframkallande ämnen
☐ bly	☐ cytostatika	☐ tobaksrök i omgivningen
☐ kvicksilver	☐ kolmonoxid, dvs. kolos	☐ bekämpningsmedel

Strålning

☐ joniserande strålning inklusive radionuklider	☐ annan strålning som visat sig vara skadlig
--	---

Smittsam sjukdom

☐ toxoplasmos	☐ herpes	☐ cytomegalinfektion
☐ listerios	☐ vattkoppor	☐ HIV-smitta
☐ röda hund	☐ hepatit	☐ andra med dessa jämförbara sjukdomar

Andra riskfaktorer

Närmare redogörelse för riskfaktorena i den undersöktas arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden (fortsätt vid behov i punkt 4. Ytterligare uppgifter):

Uppgifterna grundar sig på

arbetsplatsutredning annan kännedom om arbetsuppgifterna eller arbetsförhållandena; vilken?

3 UPPGIFTER OM GRAVIDITETEN

Denna punkt fylls i endast om något annat intyg över graviditeten inte utfärdats.

Graviditeten konstaterades _____

Den beräknade tidpunkten för nedkomsten är _____

4 YTTERLIGARE UPPGIFTER

Ange med en siffra vilken punkt på blanketten du hänvisar till. Här kan du också ange uppgifter om eventuell arbetsförmåga.

5 UNDESKRIFT

Ovanstående intygas på heder och samvete.

Datum _____

Läkarens underskrift samt stämpel eller namnförtydligande, identifikationskod, specialitet, tjänsteställe och telefonnummer

Läkarutlåtande om behovet av särskild moderskapsledighet

Exempel 1

Yrke och nuvarande arbete
Möbelkonservator

Arbetsgivare
Enskild företagare

2
RISK FÖR
MODERNIS
OCH/E-LER
FOSTRETS
HÄLSA

Det förekommer faktorer som äventyrar arbetstagarens eller fostrets hälsa i arbetsuppgifterna eller arbetsförhållandena. Riskfaktorer finns angivna i 1 kap. 1 § i statsrådets förordning (1335/2004).

Kemiskt ämne

- anestesigaser
 bly
 kvicksilver

- organiska lösningar
 cytostatika
 kolmonoxid, dvs. kolos

- cancerframkallande ämnen
 tobaksrök i omgivningen
 bekämpningsmedel

Strålning

- joniserande strålning inklusive radionuklider

- annan strålning som visat sig vara skadlig

Smittsam sjukdom

- toxoplasmos
 listerios
 röda hund

- herpes
 vattkoppor
 hepatit

- cytomegalinfektion
 HIV-smitta
 andra med dessa jämförbara sjukdomar

- Andra riskfaktorer

Närmare redogörelse för riskfaktorerna i den undersökta arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden (fortsatt vid behov i punkt 4. Ytterligare uppgifter):

En enskild företagare som arbetar som konservator av gamla möbler. Arbetar i ett litet källarutrymme för två personer med icke-optimal ventilation.

Använder etanol, terpentin och thinner för att ta bort gammal målarfärg och rengöra slipade trätyr. De gamla färgerna är lösningsbaserade, innehåller ofta bly, och exponering för lösningsmedel kan inte undvikas. Den gamla färgen avlägsnas delvis med hjälp av upphettning.

Det går att använda andningsskydd, men endast en begränsad tid under graviditeten på grund av illamående och andnöd.

Arbetshygieniska mätningar har inte gjorts, men enligt en uppskattning från Arbetshälsoinstitutet har koncentrationen av organiska lösningsmedel i motsvarande situationer avsevärt överstigit 1/10 av HTP-värdet.

Arbetar ensam och inget alternativt arbete finns.

Uppgifterna grundar sig på

- arbetsplatsutredning annan kännedom om arbetsuppgifterna eller arbetsförhållandena; vilken?

Den sökandes beskrivning och Arbetshälsoinstitutets konsultation.

Läkarutlåtande om behovet av särskild moderskapsledighet

Exempel 2

Yrke och nuvarande arbete
Studering vid byggnadsmålarlinjen

Arbetsgivare
Studering som gör sin praktik

2
RISK FÖR
MODERNIS
OCH/ELLER
FOSTRETS
HÄLSA

Det förekommer faktorer som äventyrar arbetstagarens eller fostrets hälsa i arbetsuppgifterna eller arbetsförhållandena. Riskfaktorer finns angivna i 1 kap. 1 § i statsrådets förordning (1335/2004).

Kemiskt ämne

anestesigaser
 bly
 kvicksilver

organiska lösningar
 cytostatika
 kolmonoxid, dvs. kolos

cancerframkallande ämnen
 tobaksrök i omgivningen
 bekämpningsmedel

Strålning

joniserande strålning inklusive radionuklider

annan strålning som visat sig vara skadlig

Smittsam sjukdom

toxoplasmos
 listerios
 röda hund

herpes
 vattkoppor
 hepatit

cytomegalinfektion
 HIV-smitta
 andra med dessa jämförbara sjukdomar

Andra riskfaktorer

Närmare redogörelse för riskfaktorerna i den undersökta arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden (fortsätt vid behov i punkt 4. Ytterligare uppgifter):

Studerar till byggnadsmålare. Ska inleda sin sista praktikperiod, inga andra studier återstår.

Är under praktikperioden tvungen att arbeta vid varierande objekt och exponeras i arbetet för organiska lösningsmedel och kemikalier som kan orsaka cancer.

Använder bl.a. Orthex-häftgrundfärg och färgerna Maalarin valkolakka eller Panssarimaali.

Enligt färoangivelsen på säkerhetsdatabladet, R40 (H351), misstänks de kunna orsaka cancer.

I samma lokaler kan också finnas bl.a. ädelträolja, som klassificeras som cancerframkallande. Även betong- och stendamm kan innehålla cancerframkallande kvarts. Riskfaktorerna kan inte elimineras och annat studierelaterat arbete finns inte.

Uppgifterna grundar sig på

arbetsplatsutredning

annan kännedom om arbetsuppgifterna eller arbetsförhållandena; vilken?

Läroanstaltens redogörelse, säkerhetsdatablad.

Exempel på särskild moderskapspenning

Exempel på arbetsområden och yrken

Veterinärer

- Behovet av särskild moderskapsledighet för **djurskötare** och **inseminatörer** bedöms individuellt på samma grunder.
- Riskfaktorer är
 - anestesigaser och röntgenstrålning
 - toxoplasmos och listerios särskilt vid vård av stora produktionsdjur, vid hantering av små djur skyddar man sig vanligen tillräckligt
 - cytostatika och hormonella läkemedel, övriga läkemedel som är skadliga för graviditeten (spädning av cytostatika får inte göras under graviditeten).
- Särskild moderskapspenning kan beviljas om
 - riskfaktorn inte kan elimineras eller undvikas och om skydd inte är möjligt, och
 - en färsk antikroppsanalys visar negativt resultat (toxoplasma).
 - För bedömningen behövs en bra beskrivning av arbetsförhållandena.

Exempel på arbetsområden och yrken

Bilservice och målning

- Riskfaktorer inkluderar

- organiska lösningsmedel
- cancerframkallande ämnen, t.ex. ytbehandlingsmedel som enligt säkerhetsdatabladet kan orsaka cancer, H350 (R45 och R49), och kan skada det ofödda barnet, H360 (R61).
- bensin (innehåller cancerframkallande bensen) t.ex. vid reparation av förgasare
- kolmonoxid (kolos) från förbränningsmotorers avgaser.

- Rätten till särskild moderskapspenning avgörs från fall till fall.

- Blir främst aktuellt om arbetet sker i små och slutna utrymmen.
- För bedömningen behövs
 - en adekvat utredning över arbetsförhållandena
 - faroangivelser på säkerhetsdatabladet
 - information om eventuella arbetshygieniska mätningar

Exempel på arbetsförhållanden och yrken

Byggnadsarbete

•Riskfaktorer inkluderar

- vid målningsarbete: organiska lösningsmedel, vid sprutmålning: kromatpigment
- kvarts i betong- och stendamm
- cancerframkallande ämnen i damm från ädelträ (inte inhemskt virke)
- vid svetsning av rostfritt stål: kromat och nickel
- vid rivning av gamla byggnader
 - asbest, PCB, stenkolsdamm, gamla lösningsmedels- och blybaserade färger

•Rätten till särskild moderskapspenning avgörs från fall till fall.

- En förutsättning är att riskfaktorn inte kan elimineras eller undvikas och skydd inte är möjligt
- Möjlig vid arbete i trånga och slutna utrymmen.
- För bedömningen behövs
 - en bra beskrivning av arbetsförhållandena
 - faroangivelser på säkerhetsdatablad

Exempel på arbetsområden och yrken

Restaureringsarbete

•Riskfaktorer inkluderar

- gamla lösningsmedelsbaserade målarfärger (avlägsnande av färg med varmluftspistol frigör lösningsmedelsångor)
 - styren (i massa som används för att fylla igen hål)
 - organiska upplösningsmedel
 - blyföreningar i gamla material.
-
- Särskild moderskapspenning efter prövning från fall till fall, för bedömningen behövs
 - en adekvat utredning över arbetsförhållandena och varför riskfaktorn inte kan elimineras eller undvikas och skydd inte är möjligt
 - faroangivelser på säkerhetsdatabladen
 - resultat från eventuella arbetshygieniska utredningar.

Exempel på arbetsområden och yrken

Nageltekniker och frisörer

- I allmänhet förekommer inga riskfaktorer som ger rätt till särskild moderskapspenning.
 - De kemikalier som används är i huvudsak irriterande och sensibiliserande för huden, ev. luftvägarna (allergiframkallande) men medför inte risker för den reproduktiva hälsan eller för cancer.
 - Lösningemedel (acetone, isopropanol) används i så små mängder att de inte kan betraktas som riskfaktorer.
 - Tillräcklig ventilation och skydd är nödvändigt också när man inte är gravid.
 - Angående konstnaglar: gelénaglar innebär mindre exponering än akrylnaglar, därför rekommenderas att man övergår till den senare tekniken.
- Särskild moderskapspenning beviljas i regel inte.
 - Vid användning av andra än konventionella kemikalier ska till ansökan bifogas säkerhetsdatabladet (H/R-fraser) och en beskrivning av hur ämnet används.

Exempel på arbetsområden och yrken

Poliser, väktare, ambulansförare

- I allmänhet förekommer inga riskfaktorer som ger rätt till särskild moderskapspenning.
 - Olycksrisker, fysisk belastning, besvärliga arbetsställningar, vibrationer och oregelbundna arbetstider ger inte rätt till särskild moderskapspenning.
 - Eventuell exponering för smittsamma sjukdomar/kemikalier/strålning är teoretisk i dessa yrken, och kan undvikas genom goda arbetssätt och skydd, och särskild moderskapspenning har inte beviljats på dessa grunder heller.

Statistik över ansökningar om särskild moderskapspenning

SÄRSKILD MODERSKAPSPENNING 2016			
Riskfaktor	Bifall	Avslag	Totalt
Totalt	183	68	251
Kemiska ämnen totalt	118	10	128
Anestesigaser	21	1	22
Bly	2	0	2
Organiska lösningsmedel	43	6	49
Kolmonoxid, dvs. kolos	6	0	6
Ämnen som kan orsaka cancer	38	1	39
Tobaksrök i omgivningen	4	1	5
Andra jämförbara ämnen	4	1	5
Strålning totalt	36	2	38
Joniserande strålning inkl. radionuklider	36	2	38
Smittsamma sjukdomar tot.	29	5	34
Toxoplasmos	25	0	25
Listerios	2	1	3
Vattkoppor	0	1	1
Cytomegalovirusinfektion	2	0	2
Andra jämförbara sjukdomar	0	3	3
Icke riskfaktor	0	51	51

Rådgivningstjänster

- Frågor om **exponeringar i arbetet**:
Arbetshälsoinstitutet, rådgivningstjänsten för graviditet och arbete
tfn 030 4741 eller webblanketten: Informationsblankett för
rådgivningstjänsten för graviditet och arbete
http://www.ttl.fi/fi/terveys_ja_tyokiky/tyoolot_raskauden_aikana/sivut/default.aspx
- Frågor om **strålning**:
Strålsäkerhetscentralen tfn 09-759 881
- Frågor om **mediciner och sjukdomar**:
HNS/Giftinformationscentralens teratologiska informationstjänst
tfn 09-4717 6500 (vardagar kl. 9-12)

Informationskällor

- Fpa.fi > Samarbetspartner> Läkare och hälsovårdspersonal
<http://www.kela.fi/web/sv/sarskild-moderskapspenning>
- Taskinen H, Lindbohm M-L, Frilander H:
Ohjeet vaaran arvioimisesta erityisäitiysvapaan tarvetta harkittaessa.
Helsinki: Työterveyslaitos 2006.
- Kemikaalit ja työ. Toim. Vainio ym. Helsinki: Työterveyslaitos 2005.
http://www.ttl.fi/fi/kemikaaliturvallisuus/ainekohtaista_kemikaalitietoa/kemikaalit_ja_työ/Documents/Kemikaalit_jaTyo.pdf
- Terveystarkastukset työterveyshuollossa. "Sininen kirja"
Työterveyslaitos 2011.
- Mäki-Jokela P, Nynäs P, Lindbohm M-L, Frilander H: Työaltisteet ja raskaus. Suomen Lääkärilehti 15/2014
- Internationella kemikaliekort <http://kappa.ttl.fi/kemikaalikortit>
- Anvisningar om ämnen som medför olycksrisk
http://www.ttl.fi/ova/index_svensk.html
- Informationskort om kemisk exponering inom metall- och bilbranschen <http://www.ttl.fi/partner/kamat/Sivut/default.aspx>
- Säkerhetsdatablad